विमुक्त जाती भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांचे सन २०१८-१९ ते २०२१-२२ या कालावधीतील शिष्यवृत्ती / फ्रिशीप योजनेंतर्गत प्रलंबित अर्ज निकाली काढण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण-२०२३/प्र.क्र.११/शिक्षण-१
मोती महल, २ रा मजला, १९५ ,जे. टाटा रोड, चर्चगेट, मुंबई-४०० ०२०
दिनांक : २४ मे, २०२३.

<u>वाचा</u>:- १. शासन निर्णय क्र.साप्रवि-मातंस-२०१८/प्र.क्र.१३८/से-१/३९, दि.१२.१०.२०१८
२. शासन परिपत्रक क्र.इबीसी-२०१७/प्र.क्र.७३/शिक्षण, दिनांक २४ मे, २०१९
३. शासन परिपत्रक क्र. संकीर्ण-२०१९/प्र.क्र.४२/शिक्षण दिनांक २७ नोव्हेंबर, २०१९.

<u>प्रस्तावना:-</u>

शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभाग (माहिती तंत्रज्ञान), दिनांक १२.१०.२०१८ अन्वये शासनाच्या विविध विभागांकडून देण्यात येणारे लाभ, आर्थिक सहाय्य आणि सेवा यांचे उद्देशीय व पात्र लाभार्थ्यांना वितरण करण्यासाठी थेट लाभ हस्तांतरण (महाडिबीटी) प्रणाली ही एकमेव राज्यस्तरीय प्रणाली लागू करण्यात आली आहे. इतर मागास बहुजन कल्याण विभागाकडून इतर मागासवर्ग, विमुक्त जाती भटक्या जमाती व विशेष मागासप्रवर्ग या प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी मॅट्रीकपूर्व व मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना राबविण्यात येतात. विभागाच्या दिनांक २६.१०.२०१७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये शिष्यवृत्ती योजनांसदंर्भातील अर्ज करण्यापासून योजनेच्या लाभाची रक्कम लाभार्थी विद्यार्थ्याच्या आधार संलग्नित बँक खात्यात जमा करण्यापर्यंतच्या सर्व प्रक्रियेसाठी राज्यस्तरीय डीबीटी प्रणालीचा वापर करणे अनिवार्य करण्यात आले आहे. महाडीबीटी पोर्टलद्वारे मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनांचा लाभ थेट विद्यार्थ्यांना देण्यात येतो.

सन २०१८-१९ पासून महाडिबीटी प्रणालीमार्फत मॅट्रिकोत्तर शिष्यवृत्ती योजना राबविण्यात येत असली तरी पोर्टलवर अर्ज करताना येणाऱ्या विविध अडचणींमुळे अनेक विद्यार्थ्यांचे विहित मुदतीत अर्ज भरता न येणे, अर्ज Auto Reject होणे, एखाद्या वर्षी अर्ज भरता न आल्यास त्या वर्षी Gap Year असे पोर्टलवर नमूद होऊन पुढच्या वर्षीचा अर्ज भरण्यास अडचण येणे अशा बऱ्याच अडचणींचा सामना विद्यार्थ्यांना करावा लागत आहे त्यामुळे पात्र विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीचा लाभ देता येत नाही. या सर्व अडचणींचा विचार करता, सन २०१८-१९ पासून सन २०२१-२२ पर्यंत ज्या विद्यार्थ्यांना अशा अडचणी आल्या आहेत, अशां प्रकरणी निर्णय घेण्यास हा विभाग सक्षम असल्याचे माहिती व तंत्रज्ञान विभागाने अभिप्राय दिले आहेत. यास्तव विमुक्त जाती भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांचे सन २०१८-१९ ते २०२१-२२ या कालावधीतील शिष्यवृत्ती / फ्रिशीप योजनेंतर्गत

प्रलंबित अर्ज निकाली काढण्याबाबत खालीलप्रमाणे कार्यपद्धती लागू करण्याची बाब शासनाचा विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

सन २०१८-१९ पासून सन २०२१-२२ या वर्षात ज्या विद्यार्थ्यांना महाडिबीटी प्रणालीवर फॉर्म भरण्यास अडचणी आल्या आहेत, अशा विद्यार्थ्यांना खालील अटि व शर्तीच्या अधीन राहून ऑफलाईन शिष्यवृत्ती अर्ज सादर करण्यास परवानगी देण्यात येत आहे.

१) ज्या विद्यार्थ्यांनी शिष्यवृत्तीकरिता अर्ज करताना आधार नोंदणी न केल्याने महाडिबीटी प्रणालीवर अर्ज नामंजूर (Auto Reject) झाले आहेत, अशा विद्यार्थ्यांना त्यांच्या आधार प्रमाणपत्र सादर करुन ऑफलाईन अर्ज करता येईल.

२) ज्या विद्यार्थ्यांनी ऑनलाईन अर्ज सादर केला होता परंतु काही तांत्रिक अडचणीमुळे महाडिबीटी प्रणालीवर सिस्टीम ॲडमीन कडून अर्ज नामंजूर (Reject) झाले आहेत, अशा विद्यार्थ्यांना ऑफलाईन अर्ज सादर करता येईल, तथापि, कोणत्या कारणामुळे ऑनलाईन अर्ज रिजेक्ट झाला त्याची कारणमीमांसा व त्याबाबतच्या पूर्ततेसह ऑफलाईन अर्ज सादर करणे आवश्यक राहील.

३) ज्या विद्यार्थ्यांनी ऑनलाईन अर्ज केला आहे व सद्य:स्थितीमध्ये निधी अभावी त्यांच्या खात्यामध्ये शिष्यवृत्ती जमा झालेली नाही, अशा विद्यार्थ्यांना ऑफलाईन अर्ज सादर करता येणार नाहीत.

४) सदर ऑफलाईन अर्ज सादर करताना महाडिबीटी प्रणालीवरील नामंजूर झालेल्या अर्जाचा क्रमांक (Application ID) नमूद करणे आवश्यक आहे. सदर Application ID नमूद नसेल अशा अर्जांचा शिष्यवृत्ती मंजूरीकरिता विचार करण्यात येणार नाही.

५) ज्या विद्यार्थ्यांचे ऑनलाईन फॉर्म शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या निकषांमध्ये बसत नसल्यामुळे (उदा. उत्पन्न मर्यादा, नॉन क्रिमिलेअर प्रमाणपत्र, जात पडताळणी प्रमाणपत्र इ.) नामंजूर (Reject) झाले आहेत, अशा विद्यार्थ्यांना ऑफलाईन अर्ज सादर करता येणार नाहीत.

६) जे विद्यार्थी काही विशिष्ट कारणामुळे (महाविद्यालय बदल, शिक्षणात खंड इ.) महाडिबीटी प्रणालीवर अर्जाची नोंदणी करु शकले नाहीत, अशा विद्यार्थ्यांना कारणमीमांसासह ऑफलाईन अर्ज सादर करता येतील. तथापि, सदर प्रकरणी विद्यार्थ्यांनी नमूद केलेली कारणमीमांसा समर्पक असल्यासच शिष्यवृत्ती देय ठरणार आहे व याबाबतचा अंतिम निर्णय शासनाचा असणार आहे.

७) सदर ऑफलाईन अर्ज सादर करताना महाडिबीटी प्रणालीवर लागू असलेले सर्व निकष संबंधित विद्यार्थ्यांना लागू राहतील. त्याचप्रमाणे आवश्यक ती सर्व कागदपत्रे नोंदविणे आवश्यक राहील (उदा. उत्पन्न मर्यादा, नॉन क्रिमिलेअर प्रमाणपत्र, जात पडताळणी प्रमाणपत्र, कॅप राऊंड प्रमाणपत्र इ.).

८) ज्या कोर्सचे मॅपिंग शिष्यवृत्तीसाठी महाडिबीटी प्रणालीवर आहेत, अश्याच कोर्सचे शिष्यवृत्ती ऑफलाईन अर्जासाठी लागू राहील. महाडिबीटी प्रणालीवरील मॅपिंग न झालेल्या कोर्सची शिष्यवृत्ती ऑफलाईन पध्दतीने सादर झाल्यास अश्या अर्जांचा विचार केला जाणार नाही.

९) एकाच विद्यार्थ्याचे ऑनलाईन व ऑफलाईन अर्ज सादर होणार नाहीत, याची दक्षता घ्यावी तसेच याप्रकरणी ऑनलाईन अर्ज भरताना स्वत:चे प्रतिज्ञापत्र संबंधित विद्यार्थ्याने द्यावे. सदर प्रकरणी दोन्ही प्रकारात विद्यार्थ्याने अर्ज सादर केलेला असल्याची बाब निष्पण झाल्यास संबंधितांवर फौजदारी कारवाई करण्यात येईल.

१०) सन २०१८-१९ पासून सन २०२१-२२ या वर्षात ज्या विद्यार्थ्यांना महाडिबीटी प्रणालीवर फॉर्म भरण्यास अडचणी आल्या आहेत, अशा विद्यार्थ्यांनी ऑफलाईन अर्ज सादर करुन त्यांना शिष्यवृत्ती देण्यामागे केवळ होतकरु व गुणवंत विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होऊ नये असा मुख्य उद्देश आहे. त्यामुळे उपरोक्तप्रमाणे विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयामार्फत संबंधित सहाय्यक आयुक्त/सहाय्यक संचालक, यांचेकडे शिष्यवृत्तीकरिता ऑफलाईन अर्ज सादर करण्याचा कालावधी - **दि.२५.०५.२०२३ ते दि. २४.०६.२०२३ इतका असेल.**

११) **दि.२४.०६.२०२३** नंतर येणाऱ्या कोणत्याही अर्जांना शासनाकडून मंजूरी देण्यात येणार नाही, याची सर्व संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

१२) संबंधित सहाय्यक आयुक्त/ सहाय्यक संचालक यांनी फॉर्मची तपासणी करुन आवश्यक कागदपत्रांसह प्रस्ताव शासनास सादर करण्याचा कालावधी :- **दि.२५.६.२०२३ ते १५.०७.२०२३**

१३) महाईस्कॉल प्रणालीवरील नोंदणी झालेले प्रलंबित तसेच सन २०११-१२ ते सन २०१७-१८ या वर्षातील ऑफलाईन पद्धतीने स्वीकारण्यात आलेले शिष्यवृत्ती / फ्रिशीप अर्ज निकाली काढण्यासाठी विभागाकडून वेळोवेळी परिपत्रक/ शासन निर्णयान्वये मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. त्या सर्व सूचना सदर प्रकरणीही लागू राहतील.

१४) ऑफलाईन मान्यतेकरिता प्राप्त होणाऱ्या अर्जांचे प्रकरणी ऑनलाईन शिष्यवृत्ती देण्यात आलेली नाही याची खातरजमा संबधित सहाय्यक आयुक्त/ सहाय्यक संचालक यांनी करुन घेणे आवश्यक राहील. शिष्यवृत्ती दोनदा अदा करण्यात आल्याचे निदर्शनास आल्यास त्याची सर्वस्वी जबाबदारी संबधित सहाय्यक आयुक्त/ सहाय्यक संचालक यांची राहील.

अश्या प्रकारे विद्यार्थ्याकडून प्राप्त होणाऱ्या सन २०१८-१९ ते २०२१-२२ या वर्षातील शिष्यवृत्तीचे ऑफलाईन अर्जाची छानननी करून सर्व संबधित सहाय्यक आयुक्त/ सहाय्यक संचालक यांनी सदरचे अर्ज विहित अटि व शर्तीच्या पुर्तातेसह दि.१५.०७.२०२३पर्यत शासनाच्या मान्यतेसाठी सादर करण्याची दक्षता घ्यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२३०५२५१६०६३०६७३४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

SIDDHARTH AMRUTRAO ZALTE

Digitally signed by SIDDHARTH AMRUTRAO ZALTE
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=OTHER BACKWARD BAHUJAN WELFARE DEPARTMENT, 2.5.4.20=dc54b49c6f5c903027053476b3a6ef50b46ff44a7e8b820fef7bfdd100c56194, postalCode=400032, st=Maharashtra, serialNumber=8EA004AE581D6FF06989D826800FF7528B6FD6418579108C011AE21079E9E0C9, cn=SIDDHARTH AMRUTRAO ZALTE
Date: 2023.05.25 16:07:56 +05'30'

(सिध्दार्थ झाल्टे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१) मा.राज्यपाल महोदयांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
२) मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे खाजगी सचिव मंत्रालय, मुंबई.
३) मा. उप मुख्यमंत्री महोदयांचे खाजगी सचिव मंत्रालय, मुंबई.
४) मा. मंत्री, इतर मागास बहुजन कल्याण यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५) अपर मुख्य सचिव, इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
६) अपर मुख्य सचिव (वित्त),वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखापरीक्षा)-१, महाराष्ट्र, मुंबई.
८) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखापरीक्षा)-२, महाराष्ट्र, नागपूर.
९) संचालक लेखा व कोषागारे संचालनालय, मुंबई.
१०) प्रादेशिक उपसंचालक/प्रादेशिक उपायुक्त (सर्व)
१) सहायक आयुक्त/सहाय्यक संचालक सर्व)
२) जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)

३) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
४) निवासी लेखापरिक्षक अधिकारी, मुंबई.
५) जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व).
६) विभागातील सर्वसह सचिव / उप सचिव / अवर सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७) कार्यासन (व्यय-१४) वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८) निवडनस्ती- शिक्षण-१.